

Svarthakedoppingen som häckfågel i Blekinge

Thomas Nilsson

Tillsammans med gråhakedoppingen utsågs svarthakedoppingen till SOF:s riksinventeringsarter för 2011. Arten har tidigare inventerats under 1969, 1972 och 1996. Efter de första båda inventeringarna uppskattades det svenska beståndet till ca 3500 par, vid den senare hade antalet minskat till ca 1200 par (Douhan 1998).

Historik

Arten beskrevs för första gången i landet redan under slutet av 1600-talet, men häckningar, på Öland och Gotland, konstaterades inte förrän en bit in på 1800-talet. Efter omfattande spridning under mitten av 1900-talet var utbredningen förmodligen som störst under 1960- och början av 1970-talen. Från slutet av 1970-talet har arten minskat kraftigt i hela landet (SOF 2002. *Sveriges fåglar*).

Ovanstående schema för uppgång och fall stämmer väl överens med förekomsten i Blekinge. Under spridningsskedet kring mitten av 1900-talet påträffades arten på flera lokaler i landskapet och den första häckningen kunde konstateras i Föllsjön vid Tving 1969 (*FBI* 6: 139). Under den kommande tioårsperioden påträffades arten på ett knappt tiotal lokaler och kanske häckade då som mest ca tio par i Blekinge. Under den omfattande sjöinventeringen i landskapet 1989/90, då 1639 av Blekinges 1684 invatten besöktes, noterades arten på fyra lokaler. Någon säker häckning kunde dock inte konstateras (Andersson m fl 1990, Nilsson 1992).

Vid riksinventeringen 1996 påträffades arten endast på en lokal i Blekinge, Stora Älten, NNO Rödeby. Ett par observerades vid bo innehållande fyra ägg. Resultatet av häckningen blev dock inte klarlagt (Nilsson 1997).

Vid en jämförelse med grannlandskapet Skåne kan noteras att arten även där uppvisar en sviktande förekomst. Som mest uppskattas ca 10 par ha häckat under 1940-talet (Karlsson & Kjellén 1984). Vid denna tid var den ornitologiska verksamheten i Blekinge i det närmaste lika med noll, och man kan möjligtvis ana att beståndet även i Blekinge var som störst vid denna tidpunkt. Efter enstaka häckningar under 1980-talet, är inte längre svarthakedoppingen skånsk häckfågel.

I Småland minskade beståndet från ca 250 par kring 1970 till ca 70 par 1996.

I Uppland, det landskap i Sverige där arten kanske studerats som bäst, har beståndet minskat från 425 par 1972 till 80 par 1994 (Douhan 1995). En minskning med ca 80%!

Under de 15 år som gått sedan riksinventeringen 1996 har arten fortsatt att hålla en låg profil i Blekinge. Under ungefär en tredjedel av åren har något par tillfälligt observerats under häckningstid i framför allt Tromtö våtmark eller Vambåsa våtmark. Dock har inga häckningar konstaterats på dessa lokaler. Under 2006 häckade ett par i en vassvik på Tjärö (*FBI* 43: 42). Det var första gången häckning skedde längs kusten i Blekinge. Ett förhållande som inte är ovanligt längre norrut längs landets ostkust. Häckningen misslyckades dock.

Under 2009 observerades fåglar på den gamla häcklokalen Stora Älten, samt sågs en bobyggande fågel i en vassvik vid Långenabben, Sibbaboda (Ivar Tägtström, muntl). Några genomförda häckningar konstaterades dock inte.

*Svarthakedopping.
Foto: Tero Niemi.*

Inventeringen 2011

Upprop angående riksinventeringen fanns publicerat såväl i *Vår Fågelvärld* som i *Fåglar i Blekinge*. Rapporteringen skedde via *Svalan*. Glädjande nog inkom häckningsrapport från en lokal. I en grustäktsdamm vid Stubbetorpet, V

Johannishus, sågs en ”i det närmaste fullvuxen årsunge” den 11 juli. Några vuxna fåglar sågs inte vid tillfället, men man får anta att häckningen skett på lokalen (Åke Widgren, muntl).

Orsaker till minskningen

Orsakerna till minskningen anges som osäkra, men man har konstaterat att arten i mycket hög utsträckning försvunnit från sjöarna och övergått till att häcka i konstgjorda vattensamlingar, framför allt i viltvatten. Man spekulerar i orsaker till minskningen som övergödning av sjöar, ökad konkurrens om födan mellan fisk och svarthakedoppingen, försvinnandet, och därmed skyddet, av större skrattmåskolonier, samt att minken ökat starkt i antal.

Med tanke på artens utveckling i landet får vi nog även i fortsättningen nöja oss med någon enstaka häckning i Blekinge.

Litteratur

Andersson, G., Nilsson, T. & Tägtström, I. 1990. Sjöinventeringen i Blekinge län 1989-1990. *Fåglar i Blekinge* 26: 89-118.

Douhan, B 1995. Svarthakedoppingen i Uppland '94. *Fåglar i Uppland* 22: 7-18.

Douhan, B. 1998. Svarthakedoppingen – en fågel på tillbakagång i Sverige. *Vår fågelvärld* 57: nr 1: 7-24.

Karlsson, J. & Kjellén, N. 1984. Doppingar i Skåne: historik, nuvarande förekomst och beståndsväxlingar. *Anser* 23: 27-52.

Nilsson, T. 1992. *Fågelinventering av sjöar och småvatten i Blekinge*. Länstyrelsen i Blekinge län. Stencil.

Nilsson, T. 1997. Svarthakedoppingen i Blekinge. *Fåglar i Blekinge* 33: 49-53.

Svensson, S. m fl. 1999. *Svensk fågelatlas*. Vår Fågelvärld, supplement 31, Stockholm.

Thomas Nilsson, Stenhagsvägen 14, 374 33 Karlshamn